

Geen lijdende rol meer voor kantonrechter

Wat ik mis in het voorstel is een tijdelijk experiment waarin de burgerrechter zijn lijdende rol opzij zet en – net als de bestuursrechter- bevoegd is zelf op zoek te gaan naar de waarheid. En ook ambtshalve rechtsgronden mag aanvullen indien een van de partijen verzuimt dit te doen. Het gaat om rechtspreken, dus recht doen aan de waarheid.

De rechtzoekende burger kan in eenvoudige civiele kwesties tot € 25.000 bij de laagdrempelige kantonrechter zelf zijn geschil met (meestal) grote instanties aanbrengen, daar heeft hij geen kostbare advocaat voor nodig. De wederpartij beschikt als instantie over voldoende middelen om een advocaat in te huren, die bij de kantonrechter gehakt maakt van de rechtzoekende burger. De kantonrechter weet, als professional, dat het gelijk bij de burger ligt maar omdat de burger, uit onkunde, verzuimt de kantonrechter te wijzen op juridische bepalingen, krijgt het machtige instituut mét advocaat het gelijk aan zijn zijde. Het recht wordt toegekend aan de dikste portemonnee.

Een voorbeeld.

Een weduwe van 78 jaar kreeg van het pensioenfonds geen nabestaandenuitkering. Zij kon geen advocaat betalen en ging zelf naar de kantonrechter. Het pensioenfonds had een advocaat ingehuurd. De advocaat betoogde op een half A-viertje, dat mevrouw niet-ontvankelijk was in haar vordering wegens verjaring. De weduwe had te lang gewacht met haar vordering. De weduwe had daarop geen juridisch verweer, werd in het ongelijk gesteld en moest ook nog de proceskosten betalen van het pensioenfonds, die vervolgens € 35.000 kon overmaken naar de advocaat. Wat de weduwe niet wist – en als burger niet kon weten – is dat artikel 59 van de Pensioenwet een mogelijke verjaring stuit. Dat wist de kantonrechter waarschijnlijk ook wel, maar omdat hij lijdend is, mag hij dit niet opvoeren in het vonnis omdat de weduwe hem daarop niet heeft gewezen. Hier is dus duidelijk geen recht gesproken.

Recentelijk, op 20 december 2017 heeft de kantonrechter van de rechtbank Midden-Nederland zijn lijdende rol nog eens benadrukt. In zijn uitspraak (ECLI:NL:RBMNE:2017:6253) overweegt hij als volgt:

2.3. Bij de conclusie van repliek zit wel een akte van cessie, maar de rechter mag niet zelf in de stukken gaan zoeken naar aanvullende informatie. “Het staat de rechter niet vrij zijn beslissing te baseren op rechtsgronden of verweren die weliswaar zouden kunnen worden afgeleid uit in het geding gebleken feiten en omstandigheden, maar die door de desbetreffende partij niet aan haar vordering of verweer ten grondslag zijn gelegd. Daardoor wordt de wederpartij tekortgedaan in haar recht zich daartegen naar behoren te kunnen verdedigen” (onder meer in Hoge Raad 15 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:663).

Kortom, ik zou graag zien dat het experiment wordt uitgebreid.

Met vriendelijke groet,
Frans Nijhof

(*Simone de Beauvoir*laan 51
1277 BG Huizen)